

12 март 2020 година
 Скопје

Извештај од спроведеното анкетно истражување за состојбите во врска со царинските формалности

Тргувајќи од актуелните состојби во увозно-извозните активности на македонското стопанство, Стопанската комора на Македонија, оцени дека е потребно да се спроведе анкета меѓу своите членки, во насока на дефинирање на состојбите и предизвиците со коишто тие се соочуваат во врска со увозно-извозните царински формалности и процедури.

Резултатите од спроведената анкета претставуваат основа за градење на заеднички ставови во насока за надминување на отворените прашања и проблеми на ова поле, како од страна на Стопанската комора на Македонија, така и од страна на надлежните државни органи и институции, пред сè на Министерството за економија како претседавач со Комитетот за олеснување на трговијата, во креирање на нови мерки за елиминирање на трговските и царинските бариери, што е од интерес на бизнис заедницата во целина.

. / .

- Во периодот од 14 до 28 февруари 2020 година, кога се спроведуваше анкетното истражување, добиени се одговори од компании коишто им припаѓаат на следните **дејности**: Трговија, Производство, Сообраќај, Шпедиција, Фармација, Градежништво
- **Структура** на анкетираниите компании според нивната големина, коишто одговориле на анкетата е следна:
  - Микро** 6,0%; **Мала** 6,0%, **Средна** 29% и **Голема** 59%
- Според **видот**, најголемиот дел од нив се Извозници- Увозници кои се бават со производство. Во анкетата одговор е добиен и од компании од Технолошко индустриските развојни зони –ТИРЗ-овите

Прашања и Одговори:

I. ЦАРИНСКИ ФОРМАЛНОСТИ

1. Преку кои гранични премини на Република Македонија претежно се одвива надворешната стопанска активност?

Претежно, односно во најголем број случаи, преку Табановце и Богородица, а во помал обем преку Кафасан, Деве Баир, Ново Село, Блаце и Делчево

2. Оценете ја ефикасноста во спроведување на царинските процедури на гранични премини со заокружување на еден од можните одговори рангирани според степенот на ефикасност, (од 1-неефикасна до 5-висока ефикасност):

1 (0%),   2 (0%),   3 (21,4%),   4 (42,8%),   5 (35,8%)

3. Наведете ги главните причини кои сметате дека негативно влијаат врз ефикасноста на граничните постапки

- Несоодветна документација при увоз на стоката
- Нестабилен компјутерски систем, непотребно поднесување на документи во хартиена форма
- Да се поедностават царинските процедури
- Да не се бараат копии од електронски поднесените царински документи
- Треба да постои електроска размена на податоци и поврзаност на државните институции
- Потреба од посебна коловозна лента за излез/влез на возила со кој се транспортира стока од/за корисниците за ТИРЗ
- обемни административни процедури.
- Сеуште работиме по балкански терк и менталитет иако во поново време Царинската управа на РСМ постепено воведува новини и европски стандарди
- Најчесто во случај на пад на системот (NCTS или СОЦДАД) се случуваат најголемите застои на граничните премини кои влијаат во намалување на ефикасноста на истите.
- Стабилноста на електронскиот царински ситем.
- Недостиг на дополнителна "брза лента".
- Реекспорт или транзит со преголема процедура, како прво се бара увоз па склад кој кошта превише, понекогаш барат истобар на робата во склад па извозно цариненје. Се губи и до неколку дена во транзитна процедура.
- Недоволен број на царински работници за верификување на збирни влезни декларации
- Недоволна ажурност
- Проблеми од технички аспект, расипување на вага, пад на царинскиот систем

4. Што треба според Вас да се подобри за да се зголеми ефикасноста на царинските процедури на граничните премини?

- Инвестирање во ефикасен софтвер кој 24 часа непрекинато ќе функционира без „пад на системот“.
- Овозможување дополнителни економски приоди до граничната контрола на граничните испостави во случаи кога има зголемена фреквенција на товарни возила.
- Поради воведување на нова процедура, софтверот на уплата на царина и комплетната царинска постапка, потребно е стабилизирање на програмот
- Развој на нови ИТ технолошки алатки и намалување на административните процедури.
- Застоите на граничните премини се најчесто од техничка природа поради пад на системот, доколку системот функционира, не би се случувале некои поголеми застои на граничните премини.
- Зголемена едукација за царинските работници во поглед на дигиталните технологии и нивните можности
- Поедноставување на транзитот
- Едукација на царинските работници во делот на поедноставените постапки
- Брзи интервенции при ненадејни проблеми

5. Како ја оценувате соработката на институциите вклучени во царинските постапки од аспект на брзината на спроведување на постапките, со заокружување на еден од можните одговори (од 1-незадоволителна до 5-одлична):

1 (0%)   2 (0%)   3 (40,0%)   4 (40,0%)   5 (20,0%)

6. Во кој сегмент сметате дека треба да се подобри соработката меѓу институциите вклучени во царинските постапки за да истата се подобри и олесни:

-*Македонски Пошти* - неинформираност на службениците кои примаат пратки за испраќање во странство во делот на содржината на пратката во согласност со Царинската регулатива, прием на пратките за понатамошна царинска контрола, постапките за пратки во странство вклучени во електронската трговија, особено во испоставите на Македонски Пошти во провинција.

-*Царина* – изедначување на условите при третман на домашните правни субјекти со странските т.е. овозможување да се испраќаат индивидуални пратки за странски купувачи вклучени во синџирот на електронската трговија кои содржат течности, како што е возможно да се прими пратка со истите карактеристики од странство (најчесто АлиЕкспрес). Воедно, ослободување на индивидуалните пратки (до одреден износ) од обврската за царински преглед со што трошоците по пратка најчесто ја надминуваат вредноста на производот во пратката, самата процедура го пролонгира временски доставувањето на истата, при што производот е неконкурентен на странските пазари.

-Воведување на повеќе електронски дописи помеѓу царината и другите институции, односно да се прават сите дописи електронски и да нема потреба од hard copy

-Генерално е во ред, но може да се дадат предлози за понатамошно убрзување на постапките по граници

- Да се подобри електронската размена на податоци помеѓу институциите

-Побрзо одобрување на дозволи за увоз и извоз

-поголема поврзаност меѓу институциите, и воведување на концептот “едношалтерски систем”

- Да се продолжи со трендот на електронски комуникации и воведувањето на безхртиениот систем на обработка на царински декларации во сите сегменти од работењето

-Соработката со институциите е на доста завидно ниво.

-Меѓуинституционална електронска поврзаност за размена на податоци

- Усогласеност во работењето на Царина и Гранични инспекции

-Поголема координираност и запазување на овластувањата кај секоја институција, како и не мешање на надлежностите помеѓу институциите

- Електронска размена на информации паралелно со сите институции

-Овозможување на взаемен пристап помеѓу институциите со цел субјектот да го избегне шалтерското вадење на документи

7. Дали во пракса постои координираност во соработката меѓу царинските и инспекциските органи согласно потребите на бизнисот?

Да (75%)

Не (25%)

Ако одговорот е НЕ, наведете дел од констатираните проблеми во соработката

- Неусогласеност на законската регулатива
  - Многу слабо. Потребно е повеќе да се координираат меѓусебно.
  - Недоволна е нивната координираност во донесувањето на позначајни одлуки како на пример одлуката за укинување на одредени инспекциски места на некои гранични премини или скратување на нивното работно време.
-
- Проблеми при обезбедување дозволи за стоки кои подлежат на истите.
  - Нема постојано присуство на граничните инспектори на Меѓународниот Аеродром Скопје

8. Оценете ја информираноста на учесниците во царинските постапки за прописите од оваа област и нивната практична примена, со заокружување на броевите рангирани според степенот на информираност, почнувајќи од 1-незадоволителна до 5-одлична:

1 (0%)   2 (0%)   3 (33,0%)   4 (58,0%)   5 (9,0%)

Коментар (опционално):

- Секогаш има простор за уште подобро иако во поново време многу се работи на обуки на вработените како во царината, така и кај царинските застапници.

9. Оценете ја комуникативноста на царинските служби со учесниците во царинските постапки со заокружување на броевите рангирани според степенот на комуникативност, од 1-незадоволителна до 5-одлична:

1 (0%)   2 (0%)   3 (50%)   4 (21,4%)   5 (28,6)

Коментар (опционално):

- Во поново време многу покомуникативна и потранспарентна е Царинската управа на сите нивоа, посебно тоа е евидентно кај вработените на раководните позиции. Во секојдневното непосредно комуницирање и кај пониските ешалони направен исчекор посебно со укинувањето на мандатните казни кои често се беа злоупотребувани при секојдневната комуникација како психолошки притисок врз вработените во шпедициите како лиценцирани царински застапници.

10. Оценете ја корумпираноста од страна на царинските служби кон учесниците во граничните постапки со заокружување на броевите рангирани според степенот на корумпираност, од 0-непостоење до 5-голема присутност:

0   1   2   3   4   5
 41,6%   16,6%   0%   33,8%   8,0%   0%

Коментар (опционално):

- Тешко се менува менталитетот воспоставуван со години наназад и шемите за собирање на екстра приход во кеш или во пакет производи од стоката која е предмет на царинска контрола. Моментално, само со засилени внатрешни

контроли и превземање на дисциплински мерки можеби ќе се подобрат состојбите. Удар врз корумпираноста на царинските служби би представувало воведувањето на безхартиениот систем на обработка на царинските декларации и помалата директна комуникација помеѓу учесниците во царинската процедура, потоа воспоставувањето на еден пазар (без граници) за земјите од ЦЕФТА, а подоцна и со земјите членки на ЕУ.

11. Оценете го квалитетот на стручното знаење на царинските службеници со заокружување на броевите рангирани според степенот на стручно знаење, од 1-незадоволителен до 5-одличен:

1	2	3	4	5
0%	0%	15,4%	69,2%	15,4%

Коментар (опционално):

- Спротивставени ставови и тумачења на одредбите од Законот за иста проблематика. -Некоординираност помеѓу Царинска Управа со останатите испостави од државата.
- Тоа е индивидуално, има вработени кои навистија си ја знаат работата за која се платени. Но, секогаш има простор за уште подобро.
- Во Царинска Управа степенот на стручно знаење е на високо ниво, но во внатрешноста има исклучоци.

12. Во кој период (од денот, неделата, годината) најчесто се изразени застоите во спроведување на царинската постапка и каде?

- После празниците
- Понеделник и пред празниците на Табановце се создаваат големи колони
- Понеделник на царинските терминали
- во периодот кога имаше промена на софтверот за обработка на царински декларации, меѓутоа тоа сега е надминато.
- Наутро во работните денови обично на граничните премини се создава поголема гужва и застој. На царинските терминали тоа е понеделник кога се собираат повеќе возила пристигнати за време на викенд.
- При пад на системот независно од периодот.
- претпладне
- И на граничните премини и на царинските терминали

на граничен премин   на царински терминал

13. Дали Вашата компанија поседува одобрение за спроведување на “поедноставени царински постапки“?

Да (28,6%)

Не (71,4%)

Доколку одговорот е НЕ, наведете ги главните причини за тоа

- Малата фреквенција на извози и увози е главна причина зошто сеуште не ги користиме бенифициите кои ги нуди мерката.
- предвидениот рок во текот на денот за спроведување на поедноставените

постапки не е соодветен на потребите на компанијата
 -Моментално не поседува и е истечен рок, не го обновивме бидејќи, укинувањето на инспекциските служби на некои гранични премини или скратувањето на нивното работно време директно влијаеше врз нашето работење со поедноставени царински постапки, бидејќи го користевме при увоз на храна.
 -Недоволен обем на царински декларации

14. Доколку сте имател на Одобрение за поедноставени царински постапки, дали во пракса се остваруваат поволностите што со него се овозможуваат?

Да (75%)   Не (25%)   делумно (0%)

15. Дали според Вас се реални и применливи критериумите за добивање Одобрение за царинско посредување?

Да (88,8%)   Не (11,2%)

Доколку одговорот е НЕ, дајте Ваше мислење што треба да се промени/дополни во критериумите.

-Премногу обемна документација која се бара во прилог

16. Дали сте запознаени со концептот на овластен економски оператор – ОЕО

Да (80%)   Не (20%)

17. Дали постои Ваша заинтересираност за користење на поволностите што ги нуди концептот “Овластен економски оператор – ОЕО“ ?

Да (70%)   Не (30%)

Доколку одговорот е НЕ, наведете ги причините за тоа.

-Потребно е ангажирање стручно лице за изготвување царински декларации и воопшто за добивање дозвола за ОЕО. За микросубјектите тоа е неисплатливо.

-Поволностите што сега ги нуди ОЕО не функционираат во пракса

-Не постои заинтересираност затоа што Најголем дел од царинското работење е во делот на лон доработка и се одвива само со еден странски партнер

- Поради обемната документација, а малиот број на вработени кои би можеле да се ангажираат околу таа проблематика не сме во можност сега да поднесеме барање

18. Во кој дел од Царинскиот закон сметате дека треба да се изврши изменување или дополнување?

-Ослободување индивидуални пратки за странски купувачи од царински формалности со цел намалување на трошоците кои сепак мора да бидат

пресметани во цената на производот и истиот станува скап за купувачот.

- Концептот на царинската служба. Современата царинска служба има заштитна функција, фискалната функција е концепт од претходниот век.
- Во делот кој се однесува за казни одредби.
- Во делот од Законот за прекршоците не треба да се изема надлежноста на прекршочниот орган утврден во Законот за Царинска управа и дека надлежноста не треба да се префрла во судовите. Тоа би било и во склад со законодавството на ЕУ, односно со чл. 49 став 3 од Законот за прекршоците.
- Во делот на царинска тарифа, каде што би требало да се извршат промени во поглед на усогласување на царинските стапки согласно ЕУ тарифата.

- Моменталните автономни мерки кои важат 6 месеци, не опфаќаат голем број од материјалите кои компаниите редовно ги увезуваат потребни за производствените процеси. Споредбено со ЕУ тарифата, одреден број на материјали / компоненти, се разликуваат со повисок процент на давчки до 70%.

Пример за тарифни броеви со зголемен процент на царинска давачка во однос на ЕУ тарифа:

1. 3926909790 2. 8536105000 3. 7318220000 4. 8536101000

- Прецизно да се дефинираат обврските на примачот на стоката во врска со рокот на чување за стока која е сместена во просторија за привремено чување или царински склад, а несака да ја оцарини, уништи или врати на испраќачот.
- Да се овозможи прифаќање на камионски пратки на Меѓународен Аеродром Скопје.
- Не гледаме потреба од измена или дополнување во делот на Законот во кој имаме директно учество

19. Како го оценувате нивото на употреба на новиот софтвер за обработка на царински декларации рангиран од 1-незадоволителен до 5-одличен

1   2   3   4   5

Коментар (опционално):

- Треба да се проширува примената на безхартиениот систем
- Одличен чекор на Царинска Управа совладан со целосна посветеност и упорност како од нивна страна така и од страна на деловната заедница.
- Да се внесе механизам (едноставен и лесен) за промена на ЕЦД-ата по извршено царинење, а поради направени ненамерни грешки во увозно/извозните декларации

20. Дали во Вашето работење Ви помогнал новиот софтвер за обработка на царински декларации преку скратување на непотребните трошоци и времето на постапување:

Да (55,5%)

Не (44,5%)

Коментар (опционално):

- Заштедите се минимални, а новиот систем е потребно сеуште да се усовршува и подобрува како би имале скратување на времето на постапување.
- Новиот систем за обработка на царински декларации и акцизни документи (СОЦДАД) овозможува намалување на времето потребно за спроведување на царинските формалности и намалување на процедурите со поднесување на еден тип на декларација во електронска форма. Предност за економските

оператори е примената на електронска декларација и електронско раздолжување на истата со тоа што значително се намалува потребата од архивирање на документи во хартиена форма и истите да бидат потврдени од излезните царински органи, како што беше случај со системот на ASYCUDA.
 -Новиот софтвер се' уште не бидејќи се бара и во хартиена форма

21. Кои се Вашите предлози за подобрување на системот на гаранции во царинските постапки? (пр.:соодветно мрежно поврзување со УЈП, со банките и надлежните институции и сл.).

-Поврзување со УЈП е важен сегмент како и поврзување со банките е неопходно за олеснување на стопанските субјекти. Овозможување правните лица наместо приложување гаранции за кои имаат дополнителни трошоци да приложат депозит како гаранција кој пак законски е предвиден, а Царинска Управа не го прифаќа како обезбедување.

-Апсолутно мрежно поврзување со УЈП ќе се забрзаат сите постапки при поврат на повеќе уплатени или грешно уплатени средства за царина и сл.

- Да се подобри електронската размена на податоци помеѓу институциите

- Мрежното поврзување со банките би било од голема корист

- Со примена на системот за обработка на царински декларации и акцизни документи (СОЦДАД), ефикасноста на системот на гаранции е подобрена, со тоа што декларациите се електронски, времето на задолжување и ослободување на гаранциите е значително намалено, што е од голема важност за економските оператори.

- Со цел подобра инфромираност на економските оператори за измените и новините во царинските процедури во делот на спроведување на поедноставени царински постапки.

-Документите кон интитуциите (УЈП, Царинска Управа, Судови) можат да ги извадат самите информации кои се потребни во постапката

- Да се овозможи подетално пратење на раздолжување на гаранциите во постапките за увоз за облагородување, и да се промени начинот на раздолжување на гаранцијата. Сегашниот начин предизвикува премногу грешки и ненавремено раздолжување

- Предлагам раздолжувањето на банкарските гараниции при постапка увоз за облагородување, а при локално царинење да се врши од страна на имателот, а не од испоставите.

-Комплетно меѓусебно поврзување на сите вклучени институции и банки

22. Дали сметате дека се потребни соодветни обуки и семинари наменети за учесниците во царинските постапки со цел да се подобри квалитетот на нивното знаење, вклучувајќи ја и транспарентноста за прописите во оваа област?

Да (71,4%)

Не (0%)

неопределен (21,6%)

Доколку одговорот е ДА, наведете во кои области

- Incoterms (паритети) и природа на трансакција

-Од сите области на царина

- Царинење на прехранбени производи.

- Во секој сегмент организирање на обуки и семинари се неопходни, но темите и начинот на презентација треба да бидат прилагодени кон слушателите, во зависност дали се обуки за почетници, изнесување на новини за лиценцирани застапници и царински службеници или обуки за други учесници во надворешно-трговскиот промет

-Царинска тарифа, Царинска декларација, Потекло на стоки и сл.

-Постапка за увозно царинење

-Примена на условите за испорака (паритети), Примена на правилата за преференцијално потекло

- Обуките и семинарите се неопходни како за царинските службеници така и за економската заедница. Потребни се обуки од практични примери како се поднесуваат декларации, како се потполнува ЕУР 1, изјава за одобрен извозник, потекло на стока, тарифирање на стоки, пресметување на царинска вредност, примена на мерки за трговска политика итн.

23. Ваши дополнителни коментари за подобрување на царинските формалности:

-Ажурност, компетентност и професионалност на службениците, за жал во некои испостави е раритет.

-Секогаш нови обуки се потребни за освежување и подобрување на знаењето

- Поголема флексибилност на царинските службеници

- Засага да се продолжи со усовршувањето на СОЦДАД

-Целосна дигитализација на царинските процедури, скратување на времето потребно за извозни и транзитни постапки,

-При транзит се бара робата да се истовари на склад и пак да се утовари.Невозможна ситуација во повеќето случаи

-Интерактивно учество на засегнатите страни при изработка на закони или упатства,

-Транспарентност во работењето

-Споделување и информирање за примена на нови упатства

- Да се овозможи увид во царинските декларации во електронскиот систем кои се однесуваат на нашата компанија

-Пишана процедура во секоја испостава кои документи се доставуваат во редовна и поедноставена постапка.

24. Дали Ви се потребни определени дозволи при увоз, извоз или транзит?

Да (60%)

Не (40%)

Доколку одговорот е ДА, наведете за какви дозволи станува збор:

-Повремено има потреба за увоз на мали ласери за позиционирање на материјал

-I019, I041, I042, I005, I007, I008

- дозвола за увоз на производи од животинско потекло

-Одобрение за увоз на експлозивни материјали

-Одобрение за транспорт на експлозивни материјали при увоз

-Дозволи за увоз на хемикалии

- I008 – Решение за увоз на предмети за општа употреба

25. Дали дозволата е базирана на меѓународна конвенција или е пропишана согласно националните прописи?

Да (66%)

Не (34%)

Коментар (опционално):

- дел се базирани на меѓународни конвенции, а дел на националните прописи.

26. Која надлежна институција/министерство/агенција ја издава бараната дозвола?

-Различни министерства

27. Колку сте задоволни од целокупната процедура на издавање дозволи и кои се Вашите предлози за нивно подобрување ?

- Главно забелешки во времетраењето на целокупниот процес

-Делумно задоволни, да се убрза нивното издавање

- Потребно е да постои подобра поврзаност меѓу институциите вклучени во процедурите, како и воведување на “едношалтерски систем”

- Конкретно за одобренијата за увоз на експлозив и за транспорт на истиот од граница до магацин, нашата фирма аплицира во ЕХИМ системот ги прилага сите пропратни документи, но исто така приморани сме истите документи да ги доставиме во архива на МВР што е можеби непотребно.

- Има многу процедури, потребно е нивно намалување и убрзување на постапките.

- Процедурата е коректна и задоволително експедитивна

-Скратување на времето потребно за одобрување на дозволите во ЕКСИМ системот.

- Задоволни сме од од целокупната процедура за издавање на дозволи

- Во голема мера процедурата и времетраењето на истата е задоволителна